

EBE BAS 1

SESSION 2020

**CAPES
CONCOURS EXTERNE
ET CAFEP**

**SECTION LANGUES RÉGIONALES :
BASQUE**

COMPOSITION ET TRADUCTION

Durée : 5 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

A

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

▪ **Concours externe du CAPES de l'enseignement public :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B E	0 4 4 0 E	1 0 1	7 4 1 4

▪ **Concours externe du CAFEP/CAPES de l'enseignement privé :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B F	0 4 4 0 E	1 0 1	7 4 1 4

Composition en langue basque

Hiru dokumentuak kontuan hartuz, gogoeta bat proposatuko duzu aurtengo ardatzetarik baten inguruan. Zure sartzean izendatuko duzu.

Document 1

Udazken.

Astiro aztertu dut nere egoera, ta irteera bat besterik ez dakusat : etxetik aldegitokoa. Zeatz pentsatu dut dena, ta ez dago besterik.

Banoa emendik. Dena ezagutu nai dut, dena dastatu nai dut ; eta gero, ori guzia egiñik, aukeratu egingo dut.

Garbi dago, nere gardiz, neri gertatutakoa. Pentsatu gabe aukeratu nuen bidea (Miren), (Miren'ez besterik ezagutu gabe). Bide egin arte ; ta ortik datorrit frakasua : neuk egin bear nuena zori utsari utzi nion ta oker irten zait. Nola ez ? Zergatik ez ? Biotza al dugu bakarrik ?

Ikusi nuen lenengo lillurari eldu nion, Egia ta Bidea arkitu nituelakoan ; atsekabez beterik egiztatu dut, ordea, etzegoela orrelakorik, eta bidez naastu nintzala.

Orrengatik noa etxetik. Eta Paris aldera noa ; bear den bezela nunbait aukeratu aal izatekotan, an aukera diteke, noski. Dena ezagutuko dut eta biotz txoroari uko egin ondoren, buruz aukeratuko dut ni beteko nauena, ots bide egiazkoa.

Noiz etorriko naizen ez dakit, ezta Alzurain'a itzuliko naizenik ere. Betirako noa agian ; nork dakike ?

Gogorra zait joatea : nere sorterriari utzi, nere gizaroa galdu, nere erriari aldegin... Miren bera gezurtara eta abandonatu, dena senditzen dut errai-muñean.

Baña nere azkatasunaz baliatu bear dut.

Leturiaren egunkari ezkutua, Txillardegia, 1957.

Document 2

Printzipio deklarazioa (edo)

Bi urte pasa nituen jende guztiari New Yorkera joan behar nuela esanez. Hainbeste aldiz errepikatu nuen, eskizofreniko gaixo baten eran, ni eta nire buruaren artean ozeano bat jarri nahi nuela, norabait joatekotan hegazkin-txartelaren garestia Eguberrietan etxera ez itzultzeko aitzakia nahikoa izango zen leku urrun batera joan nahi nuela, ezen, azkenean, partitzeko tenorea iritsirik, hegazkina hartu beste erremediorik ez bainuen izan. Eta une horretan zalantzak sortu ziren agian. Benetan isolatu nahi ote nuen neurri hartaraino ? Nazka-nazka eginda bukatzen du batek Euskal Herrian, horixe da egia, eta Kavafisek¹ arrazoi zuen arren (*hemen galdu duan bizitza lur guztirako galdu duk*), eszenografiaz aldatzeak beti balio du nerbioak baretzeko, arnasa hartzeko, aldez aurretik gezurra dela jakin arren, beste lekuetan gauzak diferente direla sinesteko. New Yorken bolada bat pasa ondoren zaila da zure bizitza hiri horrekin blaituta² ez geratzea. Ez dut ordea idazleegi izan nahi : jendea ez da hiriez maitemintzen, jendea pertsonekin maitemintzen da. Izenpetuko nuke esaldi hori, jakina, eta inolaz ere ez kontrakoa.

Ihesaren hasiera

1998ko urriaren hogeia. British Airwaysen Londreserako BA 485 hegaldia ordubiak eta berrogeita bost minututan abiatu da Sondikako³ aireportutik. Teresa eta Aitor, Bilboko bikotea daukat ondoan : New Yorkera doaz haiek ere. Aitor negozioetara eta Teresa hiria ezagutzera. 22 A eserlekua dagokit. Londresen hegazkina aldatu eta New Yorkerako hegaldia hartu dugu, arratsaldeko seit'erdietan. Jose Saramagoren *Todos los nombres* irakurri dut liburua oparitu zidan lagunaren osasunean, tarteka liburua itxi eta Saramagoren erretratuarekin nahiz liburua oparitu zidanarekin mentalki mintzatuz. Ariadnaren hari gidariari buruzko pasartearen bat azpimarratu dut.

Londreseko Heathrow aireportutik JFKrako hegaldia nahiko lasaia izan da, baina apenas egin dudana lorik.

Piano gainean gosaltzen, Harkaitz Cano, 2000.

¹ Constantin Cavafis (1863-1933) : Egyptoko *Alexandrie* deitu hirian bizi izan den poeta bat.

² Blaitu : hezurretaraino bustitzea.

³ Sondikako aireportua : Bilboko aireportua.

Document 3

Neure biziko pausu handi bat.

Aspaldi pentsatua nuen bezala, Ameriketarat juaitea ene amentsa zen. Beraz heldua nintzan delako pausu handiaren egiteko tenorera. (...) Aitari erran nion eta aitak frango aise hori onartu zuen. Erran zautan hura lasai egongo zela (...), ez nindadien sobera bihotzari lot, neure amentsa bete nezan, etzuela balio etxean bortxaka gelditzea, orduan ez nintzala nehoiz ados izango neure gogoaren kontra etxean gelditzen banintzan. Geroan ere noizbait etxerat etortzen banintzan, etxea hor izanen zela, oraino gaztea nintzala eta berdin beste aldi batez ideia aldatuko zitzautala.

Aitarekin egin nuen elaka aldiak bihotza laxatu zautan. Haren ikus moldea biziki estimatu nion, ene buru-berokeria zerbait gisaz aitak onetsi zuen. Hori etzait egundaino ahantzi, ez dut uste ahantziko dudan, aitak bere bihotz hautsia izana gatik hoin oneski mintzatzea, ber hura uztera zohan seme bati !

Gure bortuko etxola.

Ameriketarat abiatzeko egun batzu lehenago, arratsalde batez, juan nintzan etxolari agur baten egitera, halako denbora lanbrotsu batez. Etxola hetsirik eta doi bat andeatzen hasia harrapatu nuen. (...)

Halako batean etxola mintzatzen zitzautala iduri zuen, bere boz ixilean erraiten zautan :

- Zertako ez haiz nerekin egoiten ? Zertako ez nauk berriz ere pago egurrezko su batekin idorrazten eta beroarazten ? Ber denboran hire kantu zonbaitekin berriz biziartzten ? Elgarrekin bozkaria gintazkek ! Enekin egon nahi bahu, artaldeak loria litaizkek gure bien inguruan, hire haur denboran biek ezagutu dugun zeru hura berriz gurekin adixkidantzan etorriko lukek, gaur hik behar dukan sokorria ekar lezakek. Zertako juan behar duk ezezaguna den urruneko lurralde batetarat, dakikalarik ni beti hire adixkidea izango naizela, hiretzat eta hire artaldearentzat duk nere maitasuna. Maitasun hori etzakala otoi galtzerat utz, etsimenak ez gaitzan biak bihotz minetan ezar !

Urruneko mendebalean artzain, Mattin Etxamendi, 2012.

VERSION

Gaitzeko arrakasta zuen Oxalde bertsulariak. Herriko pesta, tobera, eztei, pilota partida, berrogoi urthez, ez da Baigorritik Maulerat, aiphagarri bilkurarik izan Eskual-Herrian Oxalde bertsularia gabe. [...]

Berrogoi urthez goiti bazuen Oxaldek liburuño huntan agertzen ditugun kantuak eman zituelarik. Ez ahal zen, ordu arte, ixilik egona. Bainan, ehun urtheren buruan, zoazte zuek paperek beiratu ez dauzkiguten bertsuen ondotik. Beharrik da bethidanik kantariz aberats izan Eskual Herria, eta beharrik zituzten gazte batzuek ostatuan edo, gogoz ikhasi bertsuak, nolazpeit zirrimarraturik paperean ezarri. Beharrik da gerthatu gizon bat, eskualzale bat Eskual-Herria eta Eskualdunak zinez maite zituena : Antonio Abadia ; jaun horrek agertarazi orduko bertsularien lanak ez baitira oro galdu.

Antonio Abadia bat ezpalitz izan, Oxalde zenaren kantuetarik dugunaren laurdena ere ez ginuen egungo egunean eskuratuko. Bakharrik, nor-gehienkada batzu baitzituzten ordukotzat bertsularien artean, prima baten kariatat eginikako koblak dira hemen agertzen ditugun gehienak. Itzalpekoak beraz. Lehengo koblarientzat, oraikoentzat bezala, jaun jujek hautatu “suieta” uztarri bat, nahi-t-ez. Uztarri pean nekez zabilan Oxalde. Agortzen zitzaion gogoa, ilhuntsen begia, motheltzen mihia ; jaunen manuzko suietak josirik zaukan; etzen ordutik bere baitharikako jostakin hura, ostatuetako, toberetako dritxolari paregabea.

Oxobi, *Oxobiren lan orhoitgarri zenbait*, 1966

THEME

Mon cher Marc,

Je suis descendu ce matin chez mon médecin Hermogène, qui vient de rentrer à la Villa après un assez long voyage en Asie. L'examen devait se faire à jeun : nous avons pris rendez-vous pour les premières heures de la matinée. Je me suis couché sur un lit après m'être dépouillé de mon manteau et de ma tunique. Je t'épargne des détails qui te seraient aussi désagréables qu'à moi-même, et la description du corps d'un homme qui avance en âge [...]. Disons seulement que j'ai toussé, respiré et retenu mon souffle selon les indications d'Hermogène, alarmé malgré lui par les progrès si rapides du mal, et prêt à en rejeter le blâme sur le jeune Iollas qui m'a soigné en son absence. Il est difficile de rester empereur en présence d'un médecin, et difficile aussi de garder sa qualité d'homme. [...] Ce matin, l'idée m'est venue pour la première fois que mon corps, ce fidèle compagnon, cet ami plus sûr, mieux connu de moi que mon âme, n'est qu'un monstre sournois qui finira par dévorer son maître. Paix... J'aime mon corps ; il m'a bien servi, et de toutes les façons, et je ne lui marchande pas les soins nécessaires. [...]

Marguerite Yourcenar, *Mémoires d'Hadrien*, 1951

Vous répondrez en français à la question suivante :

Après avoir décrit les segments soulignés, vous comparerez les constructions en basque et en français pour justifier votre traduction.